

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E MBROJTJES

AUTORITETI I KONTROLLIT SHTETËROR TË EKSPORTEVE

Raporti vjetor mbi kontrollin e eksporteve 2007 - 2008

AUTORITETI I KONTROLLIT SHETËROR TË EKSPORTEVE
Raporti vjetor mbi kontrollin e eksporteve 2007 - 2008

Përmbajtja

1. HYRJE	1
2. LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËR KONTROLLIN SHTETËROR TË EKSPORTEVE.....	4
2.1 LEGJISLACIONI MBI KONTROLLIN E EKSPORTEVE	4
2.2 LEGJISLACIONI I LIDHUR ME VEPRIMTARINË E AKSHE	4
3. SISTEMI I KONTROLLIT SHTETËROR TË EKSPORTEVE	6
3.1 AUTORITETI I KONTROLLIT SHTETËROR TË EKSPORTEVE (AKSHE).....	6
3.2 KONTROLLI SHTETËROR MBI EKSPORTET	6
3.3 FAZAT E PROCESIT	8
3.4 DOKUMENTET LIGJORË TË CILAT LËSHOHEN NGA AKSHE	9
3.5 VENDIMET	10
3.6 SANKSIONET.....	11
4. LISTA E MALLRAVE USHTARAKE DHE MALLRAVE E TEKNOLOGJIVE ME PËRDORIM TË DYFISHTË.....	12
5. REGJIME NDËRKOMBËTARE TË KONTROLLIT TË EXPORTIT TË ARMËVE	13
6. SHQIPËRIA DHE ANGAZHIMET E SAJ NDËRKOMBËTARE	14
6.1 ANGAZHIMET NDËRKOMBËTARE	14
6.2 BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR	18
6.3 BASHKËPUNIMI ME INDUSTRIINË.....	20
7. OBJEKTIVAT DHE AKTIVITET NË TË ARDHMEN.....	21
Aneks 1: EKSPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2007	23
Aneks 2: IMPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2007	23
Aneks 3: EKSPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2008.....	23
Aneks 4: IMPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2008	23

1. HYRJE

Nevojat e ndërtimit të një sistemi efikas të kontrollit shtetëror mbi import-eksportet e mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, si dhe si pasojë e pjesëmarrjes së Republikës së Shqipërisë në iniciativat e përbashkëta ndërkombëtare të mbikqyrjes së transferimeve ndërkombëtare të mallrave sensibile, sollën në miratimin në datë 05.04.2007 të Ligjit Nr. 9707, "Për kontrollin shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë", i cili përbën edhe bazën e sistemit të kontrollit shtetëror shqiptar të eksporteve.

Në nenin 6 të tij, ky ligj përcakton kompetencat e institucioneve të cilat do të luajnë rolin kryesor në kontrollin e eksportit të mallrave strategjikë.

Sipas këtij neni:

- a) Kuvendi vendos bazat ligjore të politikës për kontrollin e eksporteve,
- b) Këshilli i Ministrave harton dhe zbaton politikën shtetërore për kontrollin e eksporteve,
- c) Politika shtetërore në këtë fushë zbatohet edhe nga Autoriteti Shtetëror për Kontrollin e Eksporteve, ministritë dhe subjektet e tjera shtetërore, që kanë kompetenca për kontrollin e eksporteve.

Institucioni përgjegjës në Republikën e Shqipërisë për zbatimin e politikës shtetërore në fushën e kontrollit shtetëror të eksporteve është Autoriteti Shtetëror për Kontrollin e Eksporteve (AKSHE), në bashkëpunim me ministritë dhe subjektet e tjera shtetërore, që kanë kompetenca për kontrollin e eksporteve.

Qëllimi kryesor i krijimit të sistemit të kontrollit shtetëror të eksporteve është mbrojtja e interesave të sigurisë kombëtare, mbajtja e angazhimeve ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë për mospërhapjen e armëve të shkatërrimit në masë, mënyrat e përhapjes së tyre dhe kufizimin e transferimeve të armëve konvencionale, si dhe marrja e masave për shmangien e përdorimit të tyre për qëllime terroriste dhe të kundërligjshme.

Objektivat kryesore të ndërtimit të këtij sistemi të kontrollit shtetëror të eksporteve janë:

- a) Përcaktimi i mundësisë së garantimit të licensave dhe autorizimeve për subjektet (persona fizikë apo juridikë, publikë apo privatë) e përfshira në transferimet ndërkombëtare të mallrave, që u jep atyre të drejtën e import-eksportit, tranzitit ose të kryerjes së negociatave të pasuara me nënshkrimin e marrëveshjeve ekonomike me jashtë, si dhe revokimin e këtyre lejeve kur këto subjekte shkelin legjislacionin në fushën e kontrollit shtetëror të eksportit.
- b) Përcaktimi i mundësisë për garantimin e dhënies së certifikatave ndërkombëtare të importit dhe certifikatave të përdoruesit të fundit.
- c) Vlerësimi i kushteve për rregjistrimin pranë Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksporteve të subjekteve të cilat kanë për qëllim kryerjen e transferimeve ndërkombëtare të mallrave ushtarake.
- d) Vlerësimi i mundësisë për paraqitjen e propozimeve në Këshillin e Ministrave, nëpërmjet Ministrit të Mbrojtjes.

Pas miratimit të Ligjit Nr. 9707, "Për kontrollin shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë", vazhdoi veprimtaria për hartimin e akteve normative nënligjore, për kompletimin e bazës ligjore të veprimtarisë së kontrollit shtetëror kombëtar të eksporteve.

Aktualisht aktet normative nënligjore kryesore, të cilat bëjnë të mundur funksionimin me efikasitet janë hartuar nga AKSHE dhe janë miratuar më pas me Vendim të Këshillit të Ministrave.

Pjesë plotësuese e akteve nënligjore janë dhe Urdhërat e miratuara nga Kryetari i AKSHE-së, profili i të cilave ka të bëjë kryesisht me procedurat e brendshme, aspektet organizative dhe detajet specifike të veprimtarisë së kontrollit.

Në fund të muajit Gusht 2008, filloi formimi i strukturës së Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksporteve me emërimin e Kryetarit të kësaj Agjencie, nga Ministri i Mbrojtjes.

Që nga ajo datë e deri më sot veprimtaria e AKSHE-së ka ecur në katër drejtime kryesore:

1. Rekrutimi dhe trajnimi i personelit;
2. Bashkëpunimi me organizmat ndërkombëtarë, bashkëpunimi me Autoritetet homologe, dhe pjesëmarrja në konferenca dhe seminarë, në fushën e kontrollit shtetëror të eksporteve;
3. Hartimi i akteve normative nënligjore, për kompletimin e bazës ligjore të veprimtarisë së kontrollit shtetëror kombëtar të eksporteve.
4. Fillimi i veprimtarisë efektive në lidhje me lëshimin e dokumentave ligjorë; licenca, autorizime dhe certifikata.

1. Rekrutimi dhe trajnimi i personelit;

Rekrutimi dhe trajnimi i personelit të një institucioni të ri dhe mbi me një fushë veprimtarie kaq specifike, është tashmë gati i kompletuar.

Paralelisht me rekrutimin e personelit është bërë e mundur pjesëmarrja në konferenca dhe seminarë të ndryshëm për qëllime si trajnuese ashtu edhe bashkëpunuese me organizmat ndërkombëtar të fushës.

2. Bashkëpunimi me organizmat ndërkombëtarë, autoritetet homologe dhe me industrinë:

Në këtë periudhë kohore, AKSHE ka patur një bashkëpunim të vazhdueshëm dhe të frytshëm me disa organe homologe dhe organizma ndërkombëtare.

la vlen këtu të përmendim :

- Zyrën e Kontrollit të Eksporteve dhe Sigurisë së Kufijve (EXBS, Export Control and Border Security). EXBS ka dhënë kontributin e saj si në financimin e pjesëmarrjes së stafit të AKSHE-së në konferenca dhe seminarë të ndryshëm ashtu edhe në pajisjen me literaturë të fushës së kontrollit të eksporteve. EXBS është shprehur e gatshme të bashkëpunojë dhe të mbështesë AKSHE-në edhe në të ardhmen, me qëllim ndërtimin e një sistemi efikas të kontrollit shqiptar të eksporteve;
- Autoritetin e Kontrollit Shtetëror Gjerman "BAFA", e cila luan një rol primar në fushën e kontrollit shtetëror të eksporteve në Bashkimin Evropian, dhe gjithashtu është përfaqësuesi lider i BE-së për të ndihmuar vendet e Ballkanit Perëndimor në ngritjen dhe fuqizimin e kapaciteteve të kontrollit shtetëror të eksporteve. BAFA ka dhënë kontributin e saj në trajnimin e stafit të AKSHE-së dhe gjithashtu është shprehur e gatshme për një mbështetje gjithëpërfshirëse në të ardhmen;
- Autoritetin e Kontrollit Shtetëror Rumun ANCEX, i cili është një nga autoritetet e kontrollit shtetëror të eksporteve me më shumë eksperiencë në vendet e Evropës Lindore, dhe me një strukturë organizative dhe funksionale të ngjashme me atë të AKSHE-së. ANCEX ka dhënë kontributin e saj në shkëmbimin e informacioneve dhe të eksperiencës me AKSHE-në, dhe gjithashtu është shprehur e gatshme për të kontribuar në të ardhmen me eksperiencën e saj;
- Ambasadën e Republikës së Çekisë dhe përfaqësues të Autoritetit të Kontrollit Shtetëror Çek. Ambasada Çeke dhe përfaqësues të këtij Autoriteti, gjatë periudhës së Presidencës së Bashkimit Evropian, organizuan në Tiranë, në fillimin e muajit Qershor të këtij viti, konferencën ndërkombëtare me temë "Kontrolli Shtetëror i Eksportit të Armëve".

- Gjithashtu janë marrë kontakte bashkëpunuese me organizma dhe autoritete ndërkombëtare të tjerë, bashkëpunim i cili pritet të thellohet në të ardhmen.

Raporti me industrinë

Duke qënë se industria është një nga aktorët kryesorë në fushën e kontrollit shtetëror të eksporteve, bashkëpunimi lind si një nevojë e domosdoshme.

Me operatorët ekonomikë të cilët kryejnë aktivitet tregtar në fushën e eksporteve janë zhvilluar takime në të cilat janë diskutuar problematika të ndryshme.

Që në fillimet e krijimit të AKSHE-së, janë lidhur kontaktet me Dhomat e Tregëtisë dhe Industrisë nëpër rrethe. Përfaqësues të këtyrë institucioneve kanë qënë rregullisht të ftuar në aktivitet të cilat janë zhvilluar në Shqipëri nga AKSHE-ja.

3. Hartimi i akteve normative nënligjore, për kompletimin e bazës ligjore të veprimtarisë së kontrollit shtetëror kombëtar të eksporteve.

Hartimi i akteve normative nënligjore të parashikuar nga ligji nr. 9707, datë 05.04.2007 “Për kontrollin shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë”, të cilat do të bënin të mundur funksionalitetin e plotë të Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksporteve, ka qënë prioriteti i kësaj agjencie që në momentet e para të krijimit të saj.

4. Lëshimi i dokumentave ligjorë; liçensa, autorizime dhe çertifikata.

Që prej datës 1 Qershor 2009, AKSHE ka filluar procesin operativ të punës me pajisjen e subjekteve me liçensa, autorizime e çertifikata për mallrat ushtarake dhe mallrat me përdorim të dyfishtë.

Raporti vjetor i këtij viti është njëkohësisht raporti i parë i Republikës së Shqipërisë në kontrollin e eksporteve.

Raporti përmban të dhënat mbi përshkrimin e legjislacionit kombëtar mbi sistemin e kontrollit të eksporteve për mallrat ushtarake dhe mallrat e teknologjitë me përdorim të dyfishtë, si dhe përshkrimin e fazave të procesit të liçensimit.

Bashkëlidhur gjëndet edhe lista kombëtare e mallrave objekte të kontrollit, kriteret për miratimin e saj dhe linket përkatëse.

Vëmendje më pas i dedikohet konventave dhe marrëveshjeve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, regjimeve të armëkontrollit dhe detyrimeve që derivojnë nga ato.

Në këtë këndvështrim, analizohet dhe pozicioni i Republikës së Shqipërisë në sistemin e kontrollit të eksporteve si dhe bashkëpunimit ndërkombëtar dhe atij me industrinë.

Pjesa përfundimtare e raportit përmban të dhënat në detaj mbi eksportet e mallrave ushtarake dhe mallrat e teknologjitë me përdorim të dyfishtë për vitet 2007-2008.

Tabelat përshkruajnë të dhënat mbi destinacionin, sasinë, vlerën ekonomike dhe kodin e mallrave të eksportuara.

2. LEGJISLACIONI KOMBËTAR PËR KONTROLLIN SHTETËROR TË EKSPORTEVE

2.1 LEGJISLACIONI MBI KONTROLLIN E EKSPORTEVE

Ligji nr. 9707, datë 05.04.2007

“Për kontrollin shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë”

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 43, datë 16.01.2008

“Për organizimin, funksionimin dhe statusin e autoritetit të kontrollit shtetëror të eksporteve”

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 1569, datë 19.11.2008

“Për miratimin e listës së mallrave ushtarake dhe të listës së mallrave e teknologjive, me përdorim të dyfishtë, që i nënshtrohen kontrollit shtetëror të import-eksporteve”

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 304, datë 25.3.2009

“Për përcaktimin e procedurave për kryerjen e ekspertizave dhe të kontrollit nga Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve (AKSHE)”

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 305, datë 25.3.2009

“Për përcaktimin e procedurës së lëshimit të dokumenteve ligjore të garancisë në fushën e kontrollit shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe të mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë”

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 341, datë 8.4.2009

“Për përcaktimin e tarifave për lëshimin e dokumentave ligjore”

Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 604, datë 28.8.2003

“Për miratimin, në parim, të Kodit të Sjelljes së Bashkimit Europian për eksportin e armeve”

Urdhër i Kryetarit të AKSHE nr. 76, datë 30.12.2008

“Për përcaktimin e formatit të raportit, afatet dhe koha e paraqitjes së raporteve”

Urdhër i Kryetarit të AKSHE nr. 72, datë 30.12.2008

“Rregullore për organizimin dhe funksionimin e Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksporteve”

2.2 LEGJISLACIONI I LIDHUR ME VEPRIMTARINË E AKSHE.

AKSHE gjatë ushtrimit të funksioneve të saj dhe bashkërendimit të punës me institucione të tjera shtetërore apo private zbaton dhe norma ligjore të ndërlidhura me kontrollin e eksporteve të mallrave ushtarake dhe të mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë”.

Ndër to të zbatueshëm janë:

Ligji Nr. 9723, datë 3.5.2007 “ Për Qendrën Kombëtare të Regjistrimit ”

Ligji Nr.10 081, datë 23.2.2009 “ Për Licencat, Autorizimet dhe Lejet në Republikën E Shqipërisë ”

Ligji Nr.8449, Date 27.01.1999 “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë”

Ligji Nr.7582, datë 13.7.1992 “Për Ndërmarrjet Shtetërore”

Ligji Nr.9901, Datë 14.4.2008 “Për Tregtarët dhe Shoqëritë Tregtare”

Ligji Nr.7926, datë20.4.1995 “Për Transformimin e Ndërmarrjeve Shtetërore në Shoqëri Tregtare”

3. SISTEMI I KONTROLLIT SHTETËROR TË EKSPORTEVE

3.1 AUTORITETI I KONTROLLIT SHTETËROR TË EKSPORTEVE (AKSHE)

Në Republikën e Shqipërisë institucioni përgjegjës për zbatimin e politikës shtetërore në fushën e kontrollit shtetëror të eksporteve është Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve (AKSHE), në bashkëpunim me ministrinë dhe subjektet e tjera shtetërore, që kanë kompetenca për kontrollin e eksporteve. Në këtë kontroll mund të angazhohen organizmat e tjerë shtetërorë gjatë zbatimit të masave të marra në procesin e kontrollit të eksportit, si përfaqësitë diplomatike e konsullore të Republikës së Shqipërisë jashtë vendit, me pëlqimin e institucionit të varësisë.

Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve është institucion qendror, në varësi të Ministrit të Mbrojtjes.

Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve (AKSHE) është institucioni shtetëror, i cili ka si objekt të veprimtarisë kontrollin shtetëror mbi eksportin, importin, kalimin tranzit, transferimin dhe veprimtaritë ndërmjetësuese për mallrat ushtarake dhe mallrat e teknologjitë me përdorim të dyfishtë.

AKSHE është institucioni përgjegjës për zbatimin e politikës shtetërore në fushën e kontrollit të eksporteve dhe importeve të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë.

Ky institucion:

- Kryen analizën dhe ekspertizën përkatëse në lidhje me mallrat dhe veprimtaritë objekte të eksportit. Ky kontroll përfshin të gjitha fazat e procesit duke filluar që nga faza e pre-liçensimit, deri në kontrollin e mëtejshëm pasi subjekti është pajisur me liçensë dhe në verifikimin e përdoruesit dhe destinacionit përfundimtar të mallit.
- Lëshon dokumentat ligjorë: liçensa, autorizime dhe çertifikata.
- Sanksionon shkeljet ligjore në fushën e kontrollit shtetëror mbi eksportet.
- Vigjilon mbi zbatimin e embargove.
- Shërben si pikë kontakti në zbatimin e marrëveshjeve ndërkombëtare.

Një rol tejet të rëndësishëm, AKSHE luan gjithashtu falë kompetencës ligjore për të qënë pikë kontakti në zbatimin e marrëveshjeve ndërkombëtare në këtë fushë, duke implementuar procedurat që derivojnë nga normat ndërkombëtare, vigjiluar mbi zbatimin e embargove të plota apo të pjesshme, me analizën e kujdesshme të destinacioneve dhe përdorimit përfundimtar dhe me shkëmbimin konstant të informacioneve në lidhje me subjektet tregtarë të përfshira në operacione të paligjshme.

3.2 KONTROLLI SHTETËROR MBI EKSPORTET

Kontrolli shtetëror i import-eksporteve mbi mallrat ushtarake dhe me përdorim të dyfishtë, si dhe të teknologjive të tyre është një iniciativë e përbashkët ndërkombëtare e cila lind si nevojë e mbikqyrjes së transferimeve ndërkombëtare të mallrave sensibil.

Normat ndërkombëtare kryesore në këtë fushë:

- Rezoluta 1540 e Këshillit të Sigurisë së Organizatës së Kombeve të Bashkuara përcakton në mënyrë specifike detyrimin për shtetet anëtare të OKB-së të marrin masa për kontrollin e transferimit të këtyre mallrave, duke ndërtuar sisteme efikase të kontrollit shtetëror.
- Rregullorja e Bashkimit Europian nr.1344/2000, e ndryshuar (Rregullorja nr.1167/2008), si dhe një sërë pozicionesh dhe veprimesh të përbashkëta, të cilat ndërtojnë një sistem të ndërthurur të kontrollit të lëvizjes së mallrave ushtarake dhe mallrave me përdorim të dyfishtë.

- Kodi i Sjelljes për eksportin e armëve i miratuar nga Bashkimi Europian, i implementuar në Republikën e Shqipërisë me Vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 604 të datës 28.08.2003 “Për miratimin në parim të Kodit të Sjelljes së BE-së për eksportin e armëve”.
- Norma që derivijonë nga marrëveshjet ndërkombëtare të mospërhapjes dhe të kontrollit të eksporteve si p.sh Marreveshja e Wassenaar-it, Regjimi i Mospërhapjes në Sektorin e Raketave, Kodit të Hagës për parandalimin e raketave balistike etj. Grupi i Australisë, Konventa e Armeve Kimike, OPCW, (jemi anëtarë), Komiteti Zangger etj.
- Kontrolli shtetëror mbi këto mallra, përbën një nga kriteret e përmbajtur në Marrëveshjen e Stabilizim Asocimit (MSA, i domosdoshëm për t'u plotësuar nga Shqipëria, për të hyrë në familjen europiane.

Kontrolli shtetëror mbi eksportet përfshin:

- Artikujt

Të gjithë artikujt që përfshihen në listat e përbashkëta të kontrollit të Bashkimit Europian, të cilat miratohen dhe azhurnohen çdo vit me Vendim të Këshillit të Ministrave (aktualisht listat në fuqi janë të miratuara nga Këshilli i Ministrave me Vendimin nr.1569, datë 19.11.2008 “Për miratimin e listës së mallrave ushtarake dhe të listës së mallrave e teknologjive, me përdorim të dyfishtë, që i nënshtrohen kontrollit shtetëror të import-eksporteve”

Një listë i referohet mallrave ushtarake, ndërsa një tjetër mallrave me përdorim të dyfishtë.

Mallrat dhe teknologjitë ushtarake përfshijnë:

- produktet e paracaktuara për qëllime ushtarake (shembuj: armatime, municione)
- shërbimet e paracaktuara për qëllime ushtarake (shembuj: projektimi, montimi, riparimi)
- teknologjitë e paracaktuara për qëllime ushtarake (shembuj: informacioni, të dhënat teknike, asistenca teknike)

Mallrat me përdorim të dyfishtë përfshijnë:

Produkte të veçanta, pajisje, materiale, software dhe teknologji, që nuk janë të projektuara posaçërisht për qëllime ushtarake, si dhe për punë e shërbime të lidhura me to, të cilat, përveç përdorimit civil, mund të përdoren për qëllime ushtarake ose terroriste apo në projektimin, prodhimin, përdorimin e armëve të paracaktuara për qëllime ushtarake, armëve të shkatërrimit në masë, mënyrat e përhapjes së tyre ose e pajisjeve eksplozive, bërthamore. (shembuj: materiale bërthamore, agjentë kimikë, bakteriologjikë, biologjikë dhe përgatitja toksike)

- Subjektet
  - Personat Fizikë që kryejnë aktivitete të lidhura me transferimet e artikujve të mësipërm
  - Personat Juridikë që kryejnë aktivitete të lidhura me transferimet e artikujve të mësipërm
- Aktivitetet
  - Eksporti
  - Importi
  - Tranziti
  - Transshipi
  - Veprimtaria Ndërmjetësuese

3.3 FAZAT E PROCESIT

Procesi i licensimit për sa i përket subjekteve

- Regjistrimi:
  - Regjistrimi: për sa i përket subjekteve të përfshira në veprimtaritë të cilat kanë si objekt mallrat ushtarake duhet që si hap fillestar të regjistrohen pranë AKSHE e cila i lëshon këtyre subjekteve një Çertifikatë Regjistrimi dhe mban një regjistër të subjekteve të përfshira në transferimet ndërkombëtare. Ky është moment i parë i procesit të licensimit të mirëfilltë.
- Aplikimi:
  - Aplikimi: Subjektet tregtare të cilat dëshirojnë të pajisen me licensë, autorizim apo çertifikatë duhet të paraqesin pranë AKSHE-së dokumentacionin e kërkuar si dhe të plotësojnë formularin tip të kërkesës. Kriteret e kërkuara, dokumentacioni përkatës, përgjigjet ndaj pyetjeve më të shpeshta, pikat e informimit për publikun si dhe të gjitha informacionet e nevojshme gjenden të publikuara dhe në faqen e internetit www.akshe.gov.al.
- Bashkëpunimi i AKSHE-së me subjektet tregtare.

Për të bërë të mundur një sistem kontrolli efektiv dhe transparent, nevojitet një frymë bashkëpunimi midis AKSHE dhe subjekteve tregtare gjatë gjithë fazave të këtij procesi. AKSHE do të përpiqet të kryejë kontrollin shtetëror të eksporteve me procedura efiksase, të shpejta e transparente, duke ofruar të gjithë informacionin dhe asistencën e nevojshme. Personat fizikë/juridikë të përfshirë në transferimet ndërkombëtare të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, të cilët kanë marrë liçensë/autorizim, duhet të bashkëpunojnë me stafin e ekspertëve të AKSHE për të lejuar kontrollin në fakt të mallrave të përfshira në listat e kontrollit.

- Raportimi

Personat fizikë/juridikë të përfshirë në transferimet ndërkombëtare të mallrave ushtarake, mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, të cilët janë pajisur me liçensë/autorizim, çertifikatë ndërkombëtare importi, duhet të paraqesin çdo 3 muaj, një raport me shkrim pranë AKSHE -së, lidhur me situatën e:

- Transferimeve të mallrave të përcaktuara në këto dokumenta,
- Përdorimin e këtyre mallrave sipas qëllimit të deklaruar.
- Personat fizikë/juridikë, të përfshirë në transferimet ndërkombëtare të mallrave, në një afat kohor prej 10 ditësh nga data e kryerjes së transferimit për çdo parti malli, duhet të dërgojnë pranë AKSHE-së kopje të dokumentacionit të mëposhtëm:
- Liçensë eksporti/importi,
- Dokument transporti ndërkombëtar,
- Deklaratë doganore,
- Fatura e mallit.

Procesi i kontrollit dhe licensimit për sa i përket Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksporteve

Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve, ushtron një kontroll gjithëpërfshirës gjatë procesit të licensimit, i cili shtrihet në të gjithë harkun kohor përpara, gjatë dhe pas momentit të pajisjes së subjektit me dokumentin ligjor specifik.

Ky kontroll mund të ketë si objekt këto drejtime:

a) Kontrolli i dokumentacionit dhe i kërkesës.

Ky kontroll konsiston paraprakisht në verifikimin e saktësisë dhe korrektesisë së plotësimit të dokumenteve të paraqitura në përputhje me procedurat ligjore në fuqi si dhe plotësimit në mënyrë korrekte të kërkesës për pajisje me dokument ligjor, e cila konsiderohet si faza e kontrollit të mirëfilltë të dokumentacionit.

b) Kontrolli teknik i ekspertëve.

Kjo fazë kontrolli i kushtohet verifikimit në fakt të mallrave, objekt i liçensës, duke bërë krahasimin e të dhënave të përshkruara nga aplikanti, me ato të mallrave efektive.

Për sa i përket kësaj faze, është shumë e rëndësishme që subjekti të ketë bërë në mënyrë të saktë klasifikimin e duhur të mallrave sipas kodeve të listës së kontrollit, duke bërë të mundur që çdo mall i përfshirë në aplikimin për liçensë të ketë kodin e saktë përkatës.

Ky kontroll konsiston në ekspertizën dhe analizën teknike të ekspertëve të AKSHE ose të organeve të tjera nëse është e nevojshme.

Si hark kohor mund të jetë një kontroll që përfshin të gjitha fazat e procesit, pra jo vetëm një kontroll paraprak në fazën e pre-liçensimit, por mund të jetë dhe i mëvonshëm, për të verifikuar në fakt në momentet e transportit dhe në mbërritjen përfundimtare të mallit.

Kohëzgjatja maksimale e ekspertizës është 30 ditë nga data e sigurimit të të gjitha dokumenteve të nevojshme, nëse nuk është i nevojshëm bashkërendimi i punës me institucionet e tjera të interesuara.

c) Kontrolli i liçensimit

Kjo fazë i përket vlerësimit të mirëfilltë të kërkesës. Në procesin e vendimmarrjes merren parasysh të gjitha aspektet objektive dhe subjektive, si kujdesi ndaj mallrave sensibil, vëndet nën embargo, respektimi i marrëveshjeve ndërkombëtare, përdoruesit e fundit, qëllimi i përdorimit përfundimtar të mallrave, aspekti financiar etj.

Ky është një kontroll mbi oportunitetin e pajisjes apo jo të subjektit me dokument ligjor, i lidhur ngushtë me procesin e vendimmarrjes.

Megjithëse sistemi shqiptar i kontrollit të eksporteve i jep eskuzivitetin në vendimmarrje, institucionit të Autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksporteve, për të patur një sistem efikas të kontrollit mbi këto mallra shpeshherë në këtë proces përfshihen dhe organe të tjera shtetërore, veprimtaria e të cilëve ndërthuret me veprimtarinë e AKSHE.

Nëse është e nevojshme, për vendimmarrjen bashkëpunohet dhe merren mendimet e organeve të tjera shtetërore të specializuara, (Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, Ministria e Jashtme, Ministria e Ekonomisë, Ministria e Financave, Shërbimet e inteligjencës si SHISH, SHIU etj)

3.4 DOKUMENTET LIGJORË TË CILAT LËSHOHEN NGA AKSHE

■ LIÇENSA

1. Liçensë eksporti për mallrat ushtarake (me një përdorim, e përgjithshme, e pakufizuar)
2. Liçensë importi për mallrat ushtarake (me një përdorim, e përgjithshme, e pakufizuar)
3. Liçensë për veprimtari ndërmjetësuese e mallrave ushtarake (me një përdorim, e përgjithshme, e pakufizuar)

4. Liçensë eksporti për mallrat me përdorim të dyfishtë (me një përdorim, e përgjithshme, e pakufizuar)
  5. Liçensë importi për mallrat me përdorim të dyfishtë (me një përdorim, e përgjithshme, e pakufizuar)
  6. Liçensë për veprimtari ndërmjetësuese e mallrave me përdorim të dyfishtë (me një përdorim, e përgjithshme, e pakufizuar)
  7. Liçensë për transferim të software ose të teknologjive nëpërmjet rrugëve elektronike.
- **AUTORIZIME**
8. Autorizim për tranzitin ndërkombëtar të mallrave ushtarake në territorin e Shqipërisë.
  9. Autorizim për transshipin e mallrave ushtarake në territorin e Shqipërisë.
  10. Autorizim për tranzitin ndërkombëtar të mallrave me përdorim të dyfishtë në territorin e Shqipërisë.
  11. Autorizim për transshipin e mallrave me përdorim të dyfishtë në territorin e Shqipërisë.
  12. Autorizim për negociim të marrëveshjeve ndërkombëtare për mallrat ushtarake.
  13. Autorizim për negociim të marrëveshjeve ndërkombëtare për mallrat me përdorim të dyfishtë.
  14. Autorizim për eksportin e mallrave të destinuara për në shtetet që janë nën embargo
  15. Autorizim për eksportin e mallrave që nuk janë në listën e kontrollit.
- **DOKUMENTET E GARANCISË (ÇERTIFIKATAT)**
16. Çertifikatë regjistrimi për mallrat ushtarake.
  17. Çertifikatë ndërkombëtare importi për mallrat ushtarake.
  18. Çertifikatë e përdoruesit të fundit për mallrat ushtarake.
  19. Çertifikatë e shpërndarjes së mallit për mallrat ushtarake.
  20. Çertifikatë ndërkombëtare importi për mallrat me përdorim të dyfishtë
  21. Çertifikatë e përdoruesit të fundit për mallrat me përdorim të dyfishtë
  22. Çertifikatë e shpërndarjes së mallit për mallrat me përdorim të dyfishtë.

3.5 VENDIMET

Vendimet mund të jenë:

- Lëshimi i licensës/autorizimit
- Mosmarrja në shqyrtim dhe refuzimi i kërkesës
- Revokimi dhe pezullimi i kërkesës
- Shfuqizimi i liçensës

3.6 SANKSIONET

Në rastet kur AKSHE verifikon shkelje administrative në procedurat dhe detyrimet nga ana e subjekteve tregtare atëherë mund ti sanksionojë me:

- Gjobë (në masat e parashikuara nga neni 31 i Ligjit nr. 9707, datë 5.4.2007 “Për kontrollin shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë”
- Shfuqizim apo revokim të licencës
- Çregjistrimin e subjekteve

4. LISTA E MALLRAVE USHTARAKE DHE MALLRAVE E TEKNOLOGJIVE ME PËRDORIM TË DYFISHTË

Për të përcaktuar saktësisht, se cilat do të jenë ato mallra ushtarake dhe mallra e teknologji me përdorim të dyfishtë, objekt i kontrollit të AKSHE-së, në pikën 3, të nenit 10, të ligjit nr. 9707, datë 05.04.2007 “Për kontrollin shtetëror të veprimtarisë së import-eksportit të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë”, theksohet se “Këshilli i Ministrave miraton çdo vit listën e mallrave që janë objekt i kontrollit shtetëror të eksporteve”.

Kjo listë mallrash u implementua në muajin Nëntor të vitit 2008, me Vendimin nr. 1569, datë 19.11.2008, të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e listës së mallrave ushtarake dhe të listës së mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, që i nënshtrohen Kontrollit Shtetëror të Import-Eksporteve”. Kjo listë mallrash, duhet të përditësohet çdo vit bazuar në nevojat e shtetit shqiptar në fushën e kontrollit të eksporteve, por edhe nga përmbushja e detyrimeve ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë në këtë fushë.

Lista e mallrave ushtarake dhe e mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, është implementimi nga ana e Republikës së Shqipërisë i listës së mallrave objekt i kontrollit të eksporteve të Bashkimit Evropian, dhe më saktë të listës së:

- a) Mallrave ushtarake dhe teknologjive të tyre, e cila është një listë e përfshirë në Pozicionin e Përbashkët (Joint Position) të shteteve anëtare të Bashkimit Evropian për miratimin e “Kodit të Sjelljes” (Code of Conduct). Pavarësisht faktit, që kjo listë paraqitet si një shembull konkret për vendet anëtare, të cilat janë të lira të miratojnë një listë të tyre të mallrave ushtarakë dhe teknologjive, duke mos qenë kështu juridikisht të detyruara të implementojnë tërësisht këtë listë, politikisht dhe praktikisht, këto shtete janë përshtatur plotësisht me këtë listë.
- b) Mallrave dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë, e cila është një listë e miratuar me Rregulloren (EC) të Këshillit të Bashkimit Evropian, Nr. 1183/2007 e datës 18 shtator 2007, që shton dhe përditëson Rregulloren (EC) Nr. 1334/2000 “Mbi përcaktimin e një regjimi të Komunitetit për kontrollin e eksporteve të mallrave dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë”.

Në këtë listë janë përfshirë të gjithë ato artikuj apo teknologji, të cilët kryesisht janë të projektuar për përdorim civil, por që në duar të gabuara, mund të përdoren fare mirë për qëllime ushtarake apo terroriste.

Lista e Mallrave Ushtarake

[http://www.akshe.gov.al/Mallrat Ushtarake.html](http://www.akshe.gov.al/Mallrat%20Ushtarake.html) (Link)

Lista e mallrave me përdorim të dyfishtë

[http://www.akshe.gov.al/Mallrat me perdorim te dyfishte.html](http://www.akshe.gov.al/Mallrat%20me%20perdorim%20te%20dyfishte.html) (Link)

5. REGJIME NDËRKOMBËTARE TË KONTROLLIT TË EXPORTIT TË ARMËVE

Edhe pse Legjislacioni Shqiptar mbi kontrollin e eksportit të armëve dhe lista kombëtare e kontrollit të mallrave ushtarake janë në përputhje me zbatimin e standarte ndërkombëtare, Shqipëria nuk është ende pjesëmarrëse në disa marrëveshje ndërkombëtare në këtë fushë.

Qëllimet kryesore të këtyre regjimeve janë identifikimi i mallrave dhe teknologjive subjekte të kontrollit të eksporteve, shkëmbimi i informacionit mbi rrezikun e përhapjes si dhe promovimi i mospërhapjes të armëve të shkatërrimit në masë në vendet jo-anëtare të tyre.

Ajo çka mund të themi me siguri, është fakti se aderimi në këto regjime mbetet një prioritet për Republikën e Shqipërisë. Ja disa nga këto marrëveshje ose regjime të rëndësishme në fushën e kontrollit të mallrave ushtarake e mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë:

1. Marrëveshja e Wassenaar-it është një regjim multilateral i kontrollit të eksportit me 40 shtete pjesëmarrëse. Eshtë krijuar mbas Komitetit të koordinimit të kontrollit multilateral të eksportit, në 12 maj, 1996 në Wassenaar, Hollandë. Sekretaria e administrimit të kësaj marrëveshje ndodhet në Vienë, Austri. Kjo marrëveshje ka për objektin kontrollin e eksporteve të armëve konvencionale dhe mallrave me përdorim të dyfishtë. Anëtarësia në MW nuk krijon detyrime për shtetet anëtare. Vendimi për transfertë ose refuzim të transfertës të çdo materiali është përgjegjësi e çdo shteti anëtar. Të gjitha masat në lidhje me marrëveshjen meren në pajtim me politikat dhe legjislacionin kombëtar dhe implementohen në bazë të interesave kombëtare.

2. Grupi i Australisë, është një regjim jo formal shtetesh i krijuar në vitin 1985 (pas përdorimit të armëve kimike nga Iraku në vitin 1984) për të ndihmuar në reduktimin e përhapjes të armëve kimike e biologjike me anë të monitorimit dhe kontrollimit të teknologjisë që shërben për prodhimin e tyre. Numri i anëtarëve të grupit nga 15 u rrit në 41, duke përfshirë të gjithë vendet anëtare të OECD përveç Meksikës, 27 shtetet anëtare të BE, Kroacinë, Ukrainën dhe Argjentinën. Grupi përmban një listë të përbashkët teknologjive që mund të përdoret në programe kimike dhe biologjike të armëve, të cilat kanë kufizime të eksportit. Pjesëmarrësit nuk ndërmarrin kurrfarë obligimesh ligjore. Efektiviteti i bashkëpunimit midis tyre varet vetëm nga angazhimi për mos prodhimin e armëve kimike dhe ndalimit të shpërndarjes së tyre.

3. Grupi Furnizues Nuklear, është një organizatë shumëkombëshe që ka për qëllim mosprodhimin e armëve nukleare nëpërmjet implementimit të udhëzimeve për eksportet nukleare dhe atyre të lidhura me to. Ky grup kontrollon eksportin dhe transferimin e mallrave që mund të përdoren për zhvillimin e armëve nukleare. Eshtë krijuar në vitin 1974 mbas testit nuklear Indian që vërtetoi se disa lloje teknologjish nukleare specifike që nuk janë armatime mund të kthehen në të tilla. Pas një serie takimesh në Londër nga viti 1974 në fund të vitit 1978 u ra dakord mbi udhëzimet e këtyre lloj eksporteve. Këto udhëzime janë implementuar nga çdo shtet anëtar në pajtim me ligjet dhe praktikat kombëtare. Vendimet për aplikimet merren në nivel kombëtar, duke u përshtatur me kërkesat kombëtare për liçensim të eksporteve.

4. Komiteti i Zangger-it, i njohur gjithashtu si komiteti i eksportuesve të armëve nukleare, i krijuar nga neni III, 2 i Marrëveshjes së Mos Prodhimit të Armëve Nukleare, hyri në fuqi në 5 mars 1975. Sipas termave të këtij neni, mbi eksportin e armëve nukleare duhet të aplikohen masat e sigurimit të hartuara nga Agjencia e Energjisë Atomike Ndërkombëtare. Ky Komitet ofron një sere udhëzimesh për të gjitha shtetet palë në këtë marrëveshje.

5. Regjimi i Kontrollit të Teknologjisë së Armatimit, (RKTA), e cila është negociuar dhe implementuar nga Dr. Richard H. Speier, është një marrëveshje jo formale vullnetare midis 34 vendeve për të parandaluar prodhimin e pakontrolluar të teknologjisë për armët e shkatërrimit në masë. Kjo iniciativë ka për objektin të saj mosprodhimin e sistemeve autonome, të afta për shpërndarje të armëve të shkatërrimit në masë dhe koordinimin e liçensave kombëtare të eksporteve që synojnë parandalimin e prodhimit të tyre.

6. Kodi i Hagës për parandalimin e raketave balistike, ka hyrë në fuqi në Nëntor 2002 në Hagë. Kodi është konceptuar si suplement i (RKTA), por anëtarësimi në të nuk është i kufizuar. Ky Kod paraqet detyrime politike të shteteve pjesëmarrëse me qëllim mospërhapjen e Armëve të Shkatërrimit në Masë, Raketave Balistike si dhe të ushtrisë kufizim maksimal në zhvillimin, testimin dhe vendosjen e këtyre raketave në pozicione luftarake.

6. SHQIPËRIA DHE ANGAZHIMET E SAJ NDËRKOMBËTARE

6.1 ANGAZHIMET NDËRKOMBËTARE

Prej vitesh Republika e Shqipërisë është përkushtuar në aplikimin dhe aderimin në Paktet dhe Marrëveshjet Ndërkombëtare që kanë të bëjnë me Çarmatimin, Mospërhapjen dhe Kontrollin e Armëve.

Këto Marrëveshje janë tashmë pjesë e legjislacionit Shqiptar dhe përforcohen në vazhdimësi. Shqipëria është palë nënshkruese e Marrëveshjeve Ndërkombëtare që vijojnë:

Aktet Ndërkombëtare ku bën pjesë Republika e Shqipërisë

1. Konventa mbi ndalimin, ose kufizimin e Përdorimit të disa Armëve Konvencionale, të cilat mund të jenë të dëmshme ose kanë efekte (me Protokollin I, II, III), bërë në Gjenevë, më 10.10.1980.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 02.12.1983

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 28.08.2002

2. Protokollin shtesë i Konventës mbi ndalimin, ose kufizimin e Përdorimit të disa Armëve Konvencionale, të cilat mund të jenë të dëmshme ose kanë efekte (Protokollin IV, I titulluar Protokollin mbi armët verbuese lazer), bërë në Vjenë, më 13.10.1995.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 30.07.1988

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 28.08.2002

3. Protokollin mbi Ndalimin ose Kufizimin e Përdorimit të Minave, ose Grackave dhe pajisjeve të tjera, e ndryshuar më 3.05.1996 (Protokollin II i ndryshuar më 3 maj 1996), i aneksuar i Konventës mbi ndalimin, ose kufizimin e Përdorimit të disa Armëve Konvencionale, të cilat mund të jenë të dëmshme ose kanë efekte, bërë në Gjenevë, më 03.05.1996.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 3.12.1998

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 28.08.2002

4. Ndryshimi Konventës mbi ndalimin, ose kufizimin e Përdorimit të disa Armëve Konvencionale, të cilat mund të jenë të dëmshme ose kanë efekte, bërë në Gjenevë, më 21.12.2001;

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 18.05.2004

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 12.05.2006

5. Protokollin mbi Mbetjet Eksplozive të Luftës të Konventës mbi ndalimin, ose kufizimin e Përdorimit të disa Armëve Konvencionale, të cilat mund të jenë të dëmshme ose kanë efekte (Protokollin V), bërë në Gjenevë më 28.11.2003.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 12.11.2006

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 12.05.2006

6. Konventa mbi Ndalimin e Zhvillimit, Prodhimit, Magazinimit dhe Përdorimit të Armëve Kimike dhe Shkatërrimin e tyre, bërë në Gjenevë, më 03.09.1992.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 29.04.1997

Data e nënshkrimit nga Shqipëria: 14.01.1993

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 11.05.1994

7. Traktati mbi Ndalimin e testeve bërthamore, bërë në New York, më 10.09.1996.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: Nuk ka hyrë ende në fuqi

Data e nënshkrimit nga Shqipëria: 27.09.1996

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 23.04.2003

8. Konventa për ndalimin e përdorimit, magazinimit, prodhimit dhe transferimit të Minave Anti-person dhe për shkatërrimin e tyre, (Convention of the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction), nënshkruar në Otava, më 3-4 dhjetor 1997.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 01.03.1999

Data e nënshkrimit nga Shqipëria: 08.09.1998

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 29.02.2000.

9. Marrëveshja e Mospërhapjes së Armësve Nukleare (Nuclear Non-Proliferation Treaty, NNPT or NPT), bërë në New York, më 1.07.1968.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 5.03.1970

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë:

12 Shtator 1990 (L) (Londër);

14 Shtator 1990 (M) (Moskë);

28 Shtator 1990 (W) (Washington).

10. Konventa e Armëve Kimike (Chemical Weapons Convention, CWC), bërë në Paris, më 13.01.1993.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 29.04.1997

Data e nënshkrimit nga Shqipëria: 14. 01. 1993

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 23.05.1994

11. Konventa e Armëve Biologjike dhe Helmuese (Biological and Toxic Weapons Convention, BTWC), bërë në Londër, Moskë dhe Washington, më 10.04.1975.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 26.03.1975

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 3.06.1992

12. Marrëveshja ndërmjet Republikës e Shqipërisë dhe Agjensisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike (ANEA) për zbatimin e garancive në të gjitha veprimtaritë bërthamore të Shqipërisë, IAEA krijuar më 23 tetor 1956.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 29.07.1957

Data e nënshkrimit nga Shqipëria: 25. 03. 1988

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 25.03. 1988

13. Protokollin shtesë i Marrëveshjes së garancive në të gjitha veprimtaritë bërthamore të Shqipërisë, ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Agjensisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike (ANEA), nënshkruar më 22 shtator 1998.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 30 prill 2004

Data e nënshkrimit nga Shqipëria: 2 dhjetor 2004

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë:

14. Protokollin i Gjenevës (Protocol for the Prohibition of the Use in War of Asphyxiating, Poisonous or other Gases, and of Bacteriological Methods of Warfare), nënshkruar në Gjenevë, më 17 korrik 1925.

Data e hyrjes në fuqi të Konventës: 8 korrik 1928

Data e nënshkrimit nga Shqipëria:

Data e ratifikimit/aderimit/hyrjes në fuqi për Shqipërinë: 20 dhjetor 1989

Republika e Shqipërisë merr të gjitha masat dhe instrumentet e nevojshme për mospërhapjen dhe kontrollin e armëve, duke njohur dhe zbatuar marreveshjet e mëposhtme:

MARREVEESHJE MBI ARMET KONVENCIONALE DHE ARMET E VOGLA DHE TE LEHTA	ANGAZHIMI I SHQIPERISE
Kodi Europian i Sjelles në Eksportin e Armëve	Gusht 2003
Dokumenti i OSCE mbi Armët e Lehta dhe të Vogla(SAWL)	Nëntor 2000
Documenti i OSCE mbi Depot e Municioneve Konvencionale	Dhjetor 2003
Vendimi i OSCE mbi MANPADS (Sisteme të mbrojtjes ajrore të manovrueshme)	2003
Vendimi i OSCE mbi Certifikatat e Përdoruesit të fundit	2004
Vendimi i OSCE mbi Brokering	2004
Plani Implementues për Paktin e Stabilitetit Rajonal	Nëntor 2001
Programi i Veprimit të Kombeve të Bashkuara mbi Armët e Vogla dhe te Lehta	2001

Ligje të tjera të aplikuara janë:

1. Ligji nr. 7532 datë 11.12. 1991 Republika e Shqipërisë Aderon në "Konventën për ndalimin e zhvillimit , të prodhimit e të mbatjes stok të armëve bakteriologjike (biologjike) dhe toksinave, si dhe shkatërrimin e tyre"
2. Ligji nr.7747, datë 29.7.1993 Për ratifikimin e Konventës "Për ndalimin e zhvillimit, prodhimit, stokimit e përdorimit të armëve kimike dhe shkatërrimin e tyre"

Shqipëria ka gjithashtu detyrimin ligjor për të raportuar:

- Programit të Kombeve të Bashkuara që vepron mbi armët e vogla dhe të lehta
- Regjistrin të armëve konvencionale të Kombeve të Bashkuara

Marrëveshje Ndërkombëtare në të cilat Republika e Shqipërisë është anëtare:

1. Marrëveshja e Mospërhapjes së Armëve Nukleare (MMP)
2. Konventa e Armëve Kimike (KAK)
3. Konventa e Armëve Biologjike dhe Helmuese (KABH)
4. Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike (ANEA)

- 1. Marrëveshja e Mospërhapjes së Armëve Nukleare** është ligjërish e detyrueshme. Ajo u njeh shteteve të drejtën për të marrë pjesë në këmbimin e pajisjeve, materialeve dhe informacioneve për përdorim paqësor të energjise atomike. Neni 1 i kësaj marrëveshjeje detyron shtetet anëtare që zotërojnë armë nukleare të mos transferojnë asnjë lloj armë nukleare ose pajisje të kësaj natyre.
- 2. Konventa e Armëve Kimike** është një marrëveshje ligjërish e detyrueshme që ndalon zhvillimin, prodhimin, grumbullimin, transferimin dhe përdorimin e armëve kimike dhe ka për objekt zhdukjen e tyre. Ajo u jep të drejtën shteteve anëtare të bëhen pjesëmarrëse në këmbime ndërkombëtare të informacioneve shkencore, materialeve kimike dhe pajisjeve për qëllime të lejuara nga konventa.
- 3. Konventa e Armëve Biologjike dhe Helmuese** është një marrëveshje ligjërish e detyrueshme që ndalon zhvillimin, prodhimin, grumbullimin, furnizimin dhe mbajtjen e armëve biologjike si dhe mënyrat për shpërndarjen e tyre. Shtetet anëtare të kësaj konvente kanë të drejtën të marrin pjesë në këmbimin e pajisjeve, materialeve dhe informacioneve nëse ky shkëmbim ka qëllim paqësor.
- 4. Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike (ANEA)** është një qendër kooperimi botërore në fushën nukleare. Ajo u krijua në 1957 si organizata botërore "Atome për paqe" në Kombet e Bashkuara. Agjencia punon me shtetet e saj anëtare dhe partnerët në mbarë botën për të promovuar sigurinë dhe paqen e në fushë e teknologjive nukleare.

Misioni i Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike drejtohet nga interesat dhe nevojat e shteteve anëtare, planeve strategjike si dhe visioneve të kësaj agjencie.

Tre fushat kryesore të misionit të kësaj agjencie janë:

- Mbrojtja dhe Siguria
- Shkenca dhe Teknologjia
- Verifikimet dhe Masat Paraprake të Mbrojtjes

Dikur Shqipëria zotëronte një stok armësh të shkatërrimit në masë. Ky stok armësh kimike përmbante 16,678 kilogram lëndë kimike.

Shqipëria ishte një nga vendet e para që firmosi Konventën e Armëve Kimike (KAK) në vitin 1993. Kjo marrëveshje që hyri në fuqi në po të njëjtin vit, kërkonte deklarimin e stoqeve kimike, shkatërrimin e armëve kimike dhe të mënyrave të prodhimit apo transferimit tyre. Shqipëria është një prej 6 vendeve të cilat kanë deklaruar për posedimin e armëve kimike në mars të vitit 2003, pas zbulimit në dhjetor të 2002-it, të 600 kontenierëve kimikatesh në një bunker të braktisur.

Në 11 korrik 2007, Organizata për Ndalimin e Armëve Kimike (ONAK) konfirmoi shkatërrimin total të stokut të armëve kimike në Shqipëri, duke bërë në këtë mënyrë Shqipërine vendin e parë që shkatërroi totalisht armët kimike sipas termave të kësaj konvente (KAK). Shtetet e Bashkuara asistuan dhe financuan këtë operacion shkatërrimi. Organizata e ndalimit të armëve kimike synon eliminimin total të armëve kimike në të gjithë botën. (ONAK) ka për mision kryesor verifikimin e shkatërrimit e të gjitha armëve kimike ekzistuese, dhe të marrë masat e duhura për ti dhënë fund fabrikimeve të këtyre lloj armëve. Kjo organizatë u siguron asistencë dhe mbrojtje të gjitha shteteve pjesëtare, që janë objekt kërcënimi apo sulmi me armë kimike. Vetëm 11 vjet pas hyrjes në fuqi në vitin 1997, (ONAK) ka mbledhur rreth 185 shtete. Katër vende të tjera e kanë firmosur, duke sjellë kështu të gjithë mbështetjen e tyre politike ndaj objektivave dhe parimeve të kësaj konvente. Vetëm 6 shtete, që nuk kanë firmosur, mbeten ende jashtë (ONAK). Është shumë e rëndësishme që këto shtete të aderojnë sa më shpejt të jetë e mundur për të siguruar ndalimin total të armëve kimike dhe për të fituar sigurinë si dhe avantazhet ekonomike që (ONAK) i ofron shteteve anëtare.

Duke rikujtuar gjithashtu, se Shqipëria ka aderuar në Konventën e Armëve Biologjike në 3 qershor të vitit 1992 për ndalimin e armëve biologjike. Ajo ka aderuar edhe në Marrëveshjen e Mospërhapjes të Armëve Nukleare në shtator 1990. Shqipëria i është bashkangjitur Protokollit të Gjenevës në 20 dhjetor 1989, Për Ndalimin e Armëve Biologjike dhe Kimike .

Shqipëria ka kërkuar të bëhet pjesë e Marrëveshjes së Wassenaar-it për kontrollin e exportit të armëve konvencionale dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, në prill të 2004 (Vendim të Këshillit Ministrave nr, 248, prill 2004).

Në të njëjtën kohë me Vendim të Këshillit të Ministrave nr, 604, dt 28 gusht 2003, Shqipëria implementoi Kodin e Sjelljes Europiane (EU Code of Conduct). Ky kod është i përbërë nga tetë kritere dhe aplikohet nga të gjitha shtetet anëtare mbi eksportet e armëve.

6.2 BASHKËPUNIMI NDËRKOMBËTAR

Ashtu si në krijimin e AKSHE-së edhe përgjatë gjithë veprimtarisë së saj, asistenca e dhënë dhe bashkëpunimi me institucionet ndërkombëtare të fushës ka qënë një ndihmesë e madhe për përgatitjen dhe trajnimin e stafit të specializuar në kontrollin shtetëror të eksporteve.

Bashkëpunimi me institucionet e ndryshme ndërkombëtare ka qënë i frytshëm si në krijimin, adaptimin ashtu edhe në implementimin e bazës ligjore në fushën e kontrollit të eksporteve.

Ndër Partnerët tanë kryesorë në këtë fushë mund të përmendim, Export Control and Related Border Security Program (EXBS), zyrë e ngritur nga Departamenti Amerikan i Shtetit, si dhe BAFA (Gjermani) për llogari të EU Cooperation Under the Long Term Project (LTP), Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI

Në dy vitet e krijimit të këtij institucioni janë arritur një seri bashkëpunimesh të suksesshme me partnerët tanë ndërkombëtare ku vlejnjë për tu përmendur:

- Në kuadër të Bashkëpunimit me BE në Projektin Afatgjatë "Asistenca në kontrollin e eksporteve të mallrave ushtarake dhe mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë" janë zhvilluar disa seminare me partnerin tonë BAFA (Gjermani).
- Gjithashtu janë zhvilluar seminare edhe me partnerin tonë në Rumani ANCEX.

- Në tetor të 2008 në Kroaci përfaqësuesit tanë kanë marrë pjesë në Konferencën e 9-të vjetor mbi Kontrollin e Eksperteve.
- Në qershor të 2009 në Turqi përfaqësuesit tanë kanë marrë pjesë në Konferencën e 10-të vjetor mbi Kontrollin e Eksperteve me pjesëmarrës nga mbi 100 shtete.

Gjithashtu me mbështetjen financiare të Qeverisë Amerikane (Departamentit të Shtetit), Gjermanisë (BAFA), SIPRI si dhe me vetëfinancim, janë mbajtur seminare dhe grupe pune të ndryshme si brenda ashtu edhe jashtë territorit të Shqipërisë, me përfaqësues të institucioneve analoge në fushën e kontrollit të eksporteve:

1. Seminar mbi “Rregjistrimi dhe ndjekja (gjurmimi), si masë për të parandaluar dhe luftuar trafikimin e SALW”, i mbajtur në Tetor 2008, Kroaci.
2. Seminar mbi “Politikat e kontrollit të Eksporteve dhe Rregjimeve, si dhe licensimi dhe zbatueshmëria e ligjit”, i mbajtur në Tetor 2008 në SHBA
3. Takimi vjetor i Autoriteteve Shtetërore për zbatimin e Konventës Kimike, i mbajtur në Nëntor 2008, në Hollandë
4. Konferenca e Shteteve Anëtare të Organizatës së Ndalimit të Armëve Kimike, i mbajtur në Dhjetor 2008, në Hollandë.
5. Trajnim i organizuar dhe financuar nga BAFA mbi procedurat e licensimit në Dhjetor 2008, Gjermani.
6. Trajnim i organizuar dhe financuar nga Qeveria Amerikane pranë ANCEX në Dhjetor 2008, Rumani.
7. Seminar mbi Vlerësimin e sistemit Tracker i financuar nga Qeveria Amerikane në shkurt 2009.
8. Seminar i organizuar nga Organizata e Ndalimit të Armëve Kimike në Shkurt 2009, në Kroaci
9. Trajnim i organizuar dhe financuar nga BAFA me stafin e AKSHE-së në Prill 2009, në Gjermani.
10. Seminar i organizuar nga Organizata për Ndalimin e Armëve Kimike në Prill 2009, në Kroaci.
11. Seminar i organizuar mbi Eksportin e Kontrollit në Prill 2009, Serbi.
12. Përfaqësuesi jonë ka marrë pjesë gjithashtu në Sesionin i 56-të të mbledhjes së Këshillit Ekzekutiv të OPCW mbajtur në Prill 2009, Hollandë.
13. Në bashkëpunim me Ambasadën Amerikane dhe me përfaqësues të institucioneve të ndryshme që kanë lidhje me kontrollin e eksporteve është mbajtur një kurs trajnues mbi rregullat bazë të kontrollit të eksporteve në Prill 2009 në Shqipëri.
14. Seminar i organizuar nga OPCW-ja i mbajtur në Maj 2009, në Grodno, Bjellorusi.
15. Seminar i financuar nga BAFA dhe organizuar nga AKSHE-ja me përfaqësues të institucioneve të ndryshme dhe të industrisë me teme, bashkëpunimi midis institucioneve të ndryshme AKSHE-së dhe industrisë në Maj 2009 në Shqipëri.
16. Grup pune i organizuar nga Qeveria Amerikane dhe Qeveria Polake mbi vlerësimin e sistemit TRACKER i mbajtur në Maj 2009 në Poloni.
17. Seminar Rajonal me përfaqësues të vendeve të rajonit mbi Kontrollin e Eksportit të Armëve i mbajtur në Qershor 2009 në Shqipëri.
18. Seminar i organizuar nga Organizata e Ndalimit të armëve Kimike i mbajtur në Qershor 2009 në Bosnje Hercegovinë.

19. Kurs trajnimi i organizuar nga RACVIAC mbi Observimin Ajror në Kuadër të traktatit Open Skies i mbajtur në Korrik 2009 në Rokitje Kroaci.
20. Konferencë rajonale mbi raportin dhe Kontrollin e eksporteve të Armëve i mbajtur në Korrik 2009 në Malin e Zi.
21. Takimi i Ekspertëve në Konferencën e Armëve Biologjike i mbajtur në Gusht 2009 në Zvicër.
22. Konferenca e OSBE –së mbi Diskutimin dokumentit të OSBE mbi SALW dhe Vendimit shtesë, i mbajtur në Shtator 2009 në Austri.

Aktivitete të cilat do të zhvillohen në një të ardhme të afërt:

1. Seminar, grup pune ndërinstytucional i organizuar nga SIPRI në bashkëpunim me AKSHE, në Nëntor 2009, Shqipëri.
2. Kurs Trajnimi mbi konceptet e kontrollit të eksporteve dhe i zyrtarëve të përfshirë në të, i organizuar nga Qeveria Amerikane në Tetor 2009 në SHBA.

6.3 BASHKËPUNIMI ME INDUSTRIJË

Duke qënë se industria është një nga aktorët kryesorë në kontrollin e eksporteve, bashkëpunimi lind si një nevojë e domosdoshme.

Me operatorët ekonomikë të cilët kryejnë aktivitet tregtar në fushën e eksporteve janë zhvilluar takime në të cilat janë diskutuar problematika të ndryshme.

Që në fillimet e krijimit të AKSHE-së, janë lidhur kontaktet me Dhomat e Industrisë dhe të Tregtisë nëpër rrethe. Përfaqësues të këtyre institucioneve kanë qënë rregullisht të ftuar në aktivitet të cilat janë zhvilluar në Shqipëri nga AKSHE-ja.

Për tu përmendur në datën 8 maj 2009 është organizuar një seminar i suksesshëm më temë: "Domosdoshmëria e Bashkëpunimit midis Institucioneve Shtetërore, Industrisë dhe AKSHE"

Në këtë seminar kanë marrë pjesë përfaqësues të dhomave të Industrisë dhe Tregëtisë, Tiranë, Durrës, Vlorë, si dhe përfaqësues të subjekteve tregtarë të cilët operojnë në këtë fushë.

Gjatë këtij seminari pjesëmarrësit janë njohur me lëgjislacionin kombëtar dhe atë të BE, me procedurat dhe procesin e liçensimit, listën kombëtare mbi mallrat ushtarake dhe mallrat e teknologjitë me përdorim të dyfishtë etj.

Për të lehtësuar dhe për të patur një informacion sa më të disponueshëm AKSHE, ka edhe një adresë zyrtare www.akshe.gov.al, ku subjektet mund të gjejnë format e aplikimeve, procedurat që duhet të ndjekin, legjislacionin si dhe çdo gjë tjetër të nevojshme.

7. OBJEKTIVAT DHE AKTIVITET NË TË ARDHMEN

Objektivat aktuale më të ngutshme të AKSHE-së janë:

Aktivitetet trainuese të AKSHE-së, si seminarët, kurset e trajnimit , grupet e punës mbi implementimin e legjislacionit kombëtar si dhe përshtatjen sa më efektive me normat ndërkombëtare në fushën e kontrollit të eksporteve duhet të vazhdojnë edhe më tej. Për këtë nevojitet mbështetja e komunitetit ndërkombëtar dhe padyshim, një bashkëpunim me institucionet të cilat kanë lidhje të drejtpërdrejta me këtë fushë, duke përfshirë dhe industrinë.

Për përmirësime të mëtejshme në fushën e import – eksport kontrollit nevojitet:

- Zhvillimi i legjislacionit kombëtar me akte nënligjore si dhe implementimi i legjislacionit ekzistues në fushën e kontrollit të import-eksport të mallrave ushtarake si dhe mallrave dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë nga të gjithë aktorët pjesëmarrës në këtë fushë.
- Forcimi më tej i bashkëpunimit me institucionet shtetërore të cilat janë pjesë e sistemit të kontrollit shtetëror shqiptar të eksporteve dhe nënshkrimi i protokolleve teknike dypalëshe midis AKSHE-së dhe këtyre institucioneve si Doganat, Ministria e Jashtme, SHISH, Ministria e Ekonomisë etj.
- Miratimi i Listës së re kombëtare të mallrave ushtarake si dhe mallrave dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë.
- Plotësimi i angazhimeve ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë që vijnë nga anëtarësia në Kombet e Bashkuara si dhe nga rezoluta, rekomandime dhe dokumente të tjera lidhur me parandalimin e mospërhapjes së armëve të shkatërrimit në masë dhe luftës ndaj terrorizmit.
- Fillimi i procedurave të hyrjes së Shqipërisë në traktatet ndërkombëtare dhe regjimet e kontrollit si anëtare e, Marrëveshjes së Wassenarit (WA), Grupit të Australisë (AG), Regjimi i kontrollit të Teknologjisë së Raketave (MTCR), Grupi i Furnizuesëve Bërthamorë (NSG), dhe Komiteti Zangger (ZC).
- Krijimin e një bashkëpunimi rajonal sa më efektiv në fushën e kontrollit të eksporteve.
- Vazhdimin në pjesëmarrjen e EU Cooperation under the Long term project (LTP)
- Implementimin e sistemit TRACKER.
- Vazhdimësia e punës duhet të sjellë shtimin e shkallës së profesionalizmit me qëllim ushtrimin efikas të kompetencave ligjore.

Aneks 1 EKSPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2007

DESTINACIONI	KATEGORITË EU ML	VLERA	NUMRI I LICENSAVE
Gjermani	ML1, ML2, ML3	43,860 USD	1
Afganistan	ML3	133,067 USD	11
Totali		17,6927 USD	12

Aneks 2 IMPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2007

ORIGJINË	KATEGORITË EU ML	VLERA	NUMRI I LICENSAVE
Austri	ML1, ML5	13,742 Euro	1
Itali	ML10	377,152 USD	11
Gjermani	ML10	1,084,373 Euro	1
Maqedoni	ML3, ML13	26,136 Euro	1
Totali		1,124,251 Euro 377,152 USD	14

Aneks 3 EKSPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2008

DESTINACIONI	KATEGORITË EU ML	VLERA	NUMRI I LICENSAVE
SH.B.A	ML2, ML3, ML4	380,871 USD 17,920 Euro	15
Totali		380,871 USD 17,920 Euro	15

Aneks 4 IMPORTET E MALLRAVE USHTARAKË NË 2008

ORIGJINË	KATEGORITË EU ML	VLERA	NUMRI I LICENSAVE
Zvicër	ML10	18,680 USD 221,982 Euro	3
Itali	ML10	166,612 Euro 55,687 USD	3
Gjermani	ML10	3,669,651 Euro	2
Totali		4,058,245 Euro 74,367 USD	8